

ÖZEL EĞİTİM KURUMLARINDA GÖREV YAPAN YÖNETİCİLERİN KARŞILAŞTIKLARI PERSONEL KAYNAKLI PROBLEMLER VE ÇÖZÜM STRATEJİLERİ

Kadir ÖKSÜZ **

ÖZET

Bu araştırmanın amacı resmi özel eğitim kurumlarında çalışan yöneticilerin karşılaştıkları personel kaynaklı problemleri tespit etmek ve tespit edilen problemlere yönelik çözüm stratejileri geliştirmektir. Bu çalışmada, nitel araştırma yöntemlerinden olgubilim deseni kullanılmıştır. Verilerin toplanması yarı yapılandırılmış görüşme tekniği ile gerçekleştirilmiştir. Araştırma bulguları sonuçlarında ağırlıklı olarak öğretmenlerin sorumluluk bilinci içerisinde olmamaları, hizmetlilerin görevlerini ve sorumluluklarını yerine getirmede yeterli olamamaları, yöneticilerin kendi aralarında görev paylaşımı konusunda sorunlar yaşamaları, şoförlerin velilerle ve öğrencilerle iletişimlerinde konusunda problem yaşamaları, rehber (hostes) personellerin üslup ve iletişim konusunda sorun yaşamaları, velilerin çocuklarının durumuyla ilgili yeterli bilgi sahibi olmamaları, stajyer öğrencilerin görev yaptıkları kurumun kurallara uyma konusunda sıkıntı yaşadıkları belirlenmiştir. Özel eğitim kurum yöneticilerinin karşılaştıkları problemlere yönelik geliştirdikleri çözüm stratejilerine yönelik sonuçlar incelendiğinde de ağırlıklı olarak “Öğretmenlerle sürekli iletişim halinde olma, hizmetlilerle iletişim kurarak (görüşerek) iş yapma konusundaki yeterliliklerini geliştirme, yöneticilerin iletişim becerilerini kullanarak kendi aralarındaki problemleri çözme, şoförlerle sık sık bir araya gelip sorunları görüşme, rehber (hostes) personellerle karşılıklı iletişim becerileri kurma, öğrenci velilerine öğretmenler tarafından bilgilendirme çalışmaları yapma, stajyer öğrencilere yönelik bilgilendirme toplantıları yapılarak davranış kazandırılmaya çalışılma” çözüm bulguları olarak tespit edilmiştir.

Anahtar Kavramlar: Özel eğitim, kurum, personel, problem, çözüm stratejileri

PROBLEMS OF PERSONNEL FACED BY OFFICIAL SPECIAL EDUCATION INSTITUTIONS AND DEVELOP SOLUTION STRATEGIES

The aim of this study is to identify the problems of personnel faced by official private education institutions and to develop solution strategies for identified problems. In this study, phenomenological design was preferred among qualitative research methods. Data were collected by semi-structured interview technique. According to the results of the research, teachers are not aware of their responsibility, they are not efficient enough to fulfill the duties and responsibilities of the servants, the managers will have problems in sharing the duties among themselves, they have problems about the communication of the drivers with parents and students, It was determined that parents did not have sufficient knowledge about their children's situation and that the students had difficulty in obeying the rules of their institution. When the results of the solution strategies developed by the managers of private education institutions are examined, it is stated that “Being in constant communication with the teachers, developing their competence in doing business by communicating with the servants, solving the problems among themselves by using the communication skills of the managers, problems, interview, contact (hostess) staff to establish mutual communication skills, to inform parents by teachers to do information activities, to inform students about the behavior by trying to inform the students (solution findings have been determined as.

Keywords: Special education, institution, staff, problem, solution strategies

** Düzce İl Milli Eğitim Müdürlüğü, RAM Müdürü, oksuzkadir81@hotmail.com

PROBLEM DURUMU

Özel gereksinimli bireyler, gelişim özellikleri, eğitim yeterlilikleri ve sosyal ihtiyaçları bakımından akranlarından anlamlı farklılık gösteren bireyler olarak tanımlanmaktadır. Akranlarından anlamlı farklılık gösteren bu bireylere verilecek eğitimin de farklı özellikler göstermesi çağımız eğitim anlayışının bir gereği olarak değerlendirilebilir. Özel eğitim gereksinimi olan bireylerin eğitimleri genel eğitim standartlarından ne kadar farklı olsa da bireylerin eğitimleri çoğunlukla özel eğitim gerektirmeyen akranları ile birlikte aynı ortamlarda sürdürülmesi esasına dayanmaktadır. Çünkü özel eğitim alanında yapılan araştırmalar, bireyin sosyal çevresinden etkileşim içerisinde içinde bulunduğu toplumdan soyutlanmadan özel eğitim imkanlarının planlanması gerektiği yönündedir. Bu durum genel olarak okullarda gerçekleştirilen özel eğitimin bütünleştirilerek, kaynaştırılarak kapsayıcı bir

Milli Eğitim Bakanlığı Özel Eğitim Hizmetleri Yönetmeliğinde (2018), “Özel eğitim ihtiyacı olan bireylerin eğitime erişimlerini sağlamak üzere yerleşim yerinin özellikleri, ulaşım imkanları ve bireylerin sayısı dikkate alınarak bakanlıkça özel eğitim okul ve kurumları açılır. Günümüzde hizmet veren gerek kamu kurumlarının gerekse de özel kurumların başarılı olmaları ve hizmet kalitelerini geliştirebilmeleri insan kaynağına yaptığı yatırımlarla mümkün olabilmektedir. Özel eğitim kurumlarına yönelik son yıllarda önemli kaynaklar aktarıldığı bilinmektedir. Aktarılan bu kaynakların en önemlisi ve en değerlisi şüphesiz insan kaynağıdır. Çünkü bir kurumda hedeflenen yetişmiş insan kaynağı bulunursa kurumdaki diğer kaynakların harekete geçirilmesi kolay olur.

Özel eğitim kurumlarındaki insan kaynakları başta yöneticiler ve öğretmenler olmak üzere, hizmetliler, özel eğitilmiş öğrencilerin taşınmasından sorumlu olan şoför ve hostes personel, öğretmenlere eğitim ortamında yardımcı olan stajyer öğrenciler ve kendini kontrol edemeyen bazı engelli öğrencilere yardımcı olan öğrenci velilerinden oluşmaktadır. Özel eğitim kurumlarında engelli öğrencilere hizmet verme anlamında bir çok personel görev yapmaktadır. Bu personeller: kadrolu öğretmenler, ücretli öğretmenler, yöneticiler, rehber öğretmenler, memurlar, kadrolu hizmetliler, toplum yararı programı (işkur) kanalıyla çalışan hizmetli personel, okul servis hizmetleri kapsamında hizmet veren şoför ve hostes personeller, staj yapma amaçlı kurumlara yönlendirilen öğrenciler ve engelli öğrencilerin velileri olarak sayılabilir.

Özel eğitim hizmeti veren okullar sürekli değişim ve dönüşüm içerisinde olan, sayıları sürekli artan okullardır. Zaman içerisinde diğer okullarda olduğu gibi bu okulların işleyişinde de çeşitli problemler yaşanabilmektedir. Önemli olan yöneticilerin bu problemlerle profesyonelce baş edebilmesidir. Problemlerin kaynağına kadar inebilmeleridir. Kaynağı yok edilmeyen problemler giderek artmaya devam eder ve okulun hedeflerine ulaşılmasını engelleyebilir. Bu yüzden okul yöneticileri problem çözücü olmak durumundadır. Okul yöneticileri problemlerden uzaklaşmamalı, problemlerin çözümünü ertelememelidir.

Bu araştırmanın amacı D. İlinde Milli Eğitim Bakanlığına bağlı, 6 resmi özel eğitim kurumlarında görev yapan yöneticilerin karşılaştıkları insan kaynaklı problemleri araştırarak bu problemleri tespit etmek, tespit edilen problemlerin çözülmesi için çeşitli çözüm yolları (stratejileri) geliştirebilmektir.

Bu amacın gerçekleştirilebilmesi için özel eğitim kurum yöneticilerinin;

1. Öğretmenlerle ilgili karşılaştıkları problemler ve çözüm stratejileri nelerdir?
2. Yardımcı hizmetli personelle ilgili karşılaştıkları problemler ve çözüm stratejileri nelerdir?
3. Kendi aralarında karşılaştıkları problemler ve çözüm stratejileri nelerdir?
4. Özel eğitim öğrencilerinin taşınmasında görevli şoför personelle karşılaştıkları problemler ve çözüm stratejileri nelerdir?
5. Rehber (hostes) personelle ilgili karşılaştıkları problemler ve çözüm stratejileri nelerdir?
6. Öğrenci velileri ile karşılaştıkları problemler ve çözüm stratejileri nelerdir?
7. Özel eğitim kurumlarına staj yapma amaçlı görevlendirilen öğrencilerle ilgili karşılaştıkları problemler ve çözüm stratejileri nelerdir? şeklinde sorulan sorulara cevap aranmıştır.

YÖNTEM

Özel Eğitim Kurumlarında Görev Yapan Yöneticilerin Karşılaştıkları Personel Kaynaklı Problemler Ve Çözüm Stratejileri **Araştırma Modeli**

Özel eğitim kurumlarında görev yapan yöneticilerin karşılaştıkları personel kaynaklı problemler ve çözüm stratejilerinin incelenmesine yönelik bu çalışmada, nitel araştırma yöntemlerinden olgubilim deseni tercih edilmiştir. Olgubilim, olgular hakkında daha detaylı bir bilgiye sahip olmamızı sağlar (Yıldırım ve Şimşek, 2016). Araştırmada özel eğitim olgusu ile ilgili kurumlarında görev yapan yöneticilerin karşılaştıkları personel kaynaklı problemleri araştırarak bu problemleri tespit etmek, tespit edilen problemlerin çözülmesi için çeşitli çözüm yolları (stratejileri) geliştirebilmektir.

Çalışma Grubu

Araştırmaya, 2018-2019 Eğitim-Öğretim Yılı içerisinde D. ilinde bulunan altı özel eğitim kurumunda görev yapan altı kurum müdürü ile bu kurumlarda görev yapan on müdür yardımcısı bu araştırmanın çalışma grubunu oluşturmaktadır. Milli Eğitim Bakanlığı Norm Kadro Yönetmeliği Esaslarına göre bu kurumlardan;

- Rehberlik ve araştırma merkezinden bir müdür, bir müdür yardımcısı,
- Bilim sanat merkezinden bir müdür, bir müdür yardımcısı,
- Özel eğitim meslek okulundan bir müdür, üç müdür yardımcısı,
- Özel eğitim uygulama okulundan bir müdür, bir müdür yardımcısı,
- Özel eğitim uygulama merkezinden bir müdür, iki müdür yardımcısı,
- Özel eğitim ana okulundan bir müdür, iki müdür yardımcısı olmak üzere, toplam 16 yönetici bu araştırmanın çalışma grubunu oluşturmaktadır.

Veri Toplama Araçları

Bu çalışmada verilerinin toplanması yarı-yapılandırılmış görüşme tekniği ile gerçekleştirilmiştir. Bu amaçla, araştırmacı tarafından yarı yapılandırılmış görüşme formu geliştirilmiştir. Görüşme formunu geliştirmek amacıyla, öncelikle sorulacak sorular araştırmanın alt problemleri doğrultusunda ana başlıklar halinde belirlenmiş, belirlenen bu başlıklar alt problemlerle ilintili olarak problemler ve çözüm stratejileri şeklinde oluşturularak iki kategori şeklinde 16 yöneticiye uygulanmıştır. Yöneticilerin verdikleri cevaplar doğrultusunda görüşme formuna son şekli verilmiştir. Yarı yapılandırılmış görüşme formu iki bölümden oluşmaktadır. Birinci bölümde katılımcıların kişisel bilgilerine ulaşmaya yönelik sorulara yer verilmiştir. Bu bilgiler; yaş , cinsiyet, mesleki kıdem, bulunduğu kurumda çalışma süresi, hangi alan mezunu olduğu, eğitim durumu, yöneticilik yaptığı okulun türü ve yöneticilikteki tecrübe süresi gibi bilgilerden oluşturulmuştur. İkinci bölümde ise araştırma sorularına ilişkin derinlemesine veri elde etme amacıyla açık uçlu sorulara yer verilmiştir.

Verilerin Toplanması

Araştırma kapsamında veriler görüşme tekniği ile elde edilmiştir. D. ilinde altı resmi özel eğitim kurumunda görev yapan altı müdür, on müdür yardımcısı olmak üzere on altı özel eğitim okul yöneticisi ile görüşme yapabilmek için randevu alınarak görüşme planlaması yapılmıştır. Yapılan planlama kapsamında görüşme yapılacak yöneticiler önceden ziyaret edilerek randevu alınmış, yöneticilerin uygun gördükleri randevu tarihinde uygun bir ortamda 20-25 dakika aralığında görüşmeler yapılarak verilen bilgiler kayıt altına alınmıştır. Geliştirilen görüşme formunda bulunan açık uçlu sorular, yöneticilere yarı yapılandırılmış görüşme tekniği esas alınarak sorulmuş, bu sorulara verdikleri cevaplar detaylandırılarak anlamlandırılmaya çalışılmıştır.

Verilerin Analizi

Bu çalışmada, özel eğitim kurumlarında görev yapan yöneticilerin karşılaştıkları personel kaynaklı problemleri ve çözüm stratejilerinin araştırılmasında, derinlemesine yönelik analiz yapabilmek amacıyla nitel araştırma yöntemine bağlı içerik analiz tekniği kullanılmıştır. Araştırmacı, hazırlanmış olan görüşme formunu yöneticilerle gerçekleştirdiği bireysel görüşmelerini tamamladıktan sonra veriler analiz edilerek kategoriler oluşturulmuştur. Kategorilere bağlı olarak ifade edilen görüşler frekans esasına göre gruplandırılarak anlamlandırılmaya çalışılmıştır.

Özel Eğitim Kurum Yöneticilerinin Öğretmenlerle İlgili Karşılaştıkları Problemler ve Çözüm Stratejilerine İlişkin Bulgular

“Özel eğitim kurum yöneticilerinin öğretmenlerle ilgili karşılaştıkları problemler nelerdir?” ve “Özel eğitim kurum yöneticilerinin öğretmenlerle karşılaştıkları problemlere yönelik geliştirdikleri çözüm stratejileri nelerdir?” şeklinde iki kategoriden oluşturulan sorulara yönelik verilen cevaplardan elde edilen görüşler analiz edildiğinde; özel eğitim kurum yöneticilerinin öğretmenlerle karşılaştıkları problemler ve karşılaştıkları problemlere yönelik geliştirdikleri çözüm stratejileri olarak iki kategoriden oluşturulan incelemenin birinci kategorisinde öne çıkan bulgular; öğretmenlerin sorumluluk bilinci içerisinde olmamaları (f=7), genellikle ücretli öğretmenlerle çalışma (f=6), öğretmenlerin özel eğitim alanında gerekli bilgi ve beceriye sahip olmamaları (f=4), öğretmenlerin kurumu sahiplenmemeleri (f=3), bayan öğretmenlerin dedikodu, kıskançlık, çekememezlik gibi durumlarının olması (f=2) şeklinde belirtilen ifadeler, öne çıkan görüşlerdir.

İncelemenin ikinci kategorisinde; öğretmenlerle sürekli iletişim halinde olmak ve sosyal faaliyetler düzenlemek (f=9), öğretmenlerle sık sık toplantılar yaparak kurumsal hedefler koymak (f=5), öğretmenlerin hizmet içi eğitim (kurs, seminer gibi) faaliyetlere katılmaları için teşvik etme (f=3), öğretmenlerin motivasyonlarını geliştirici çalışmalar yapmak (f=2), ücretli öğretmenlere bilgilendirme toplantıları düzenleme (f=2), şeklinde belirtilen ifadeler öne çıkan bulgular olarak görülmektedir.

Özel Eğitim Kurum Yöneticilerinin Yardımcı Hizmetler Sınıfında Görev Yapan Personellerle İlgili Karşılaştıkları Problemler ve Çözüm Stratejilerine İlişkin Bulgular

Araştırmanın “özel eğitim kurum yöneticilerinin yardımcı hizmetler sınıfında görev yapan personellerle ilgili karşılaştıkları problemler ve çözüm stratejilerine ilişkin bulgular” ile elde edilen verilerin analizinde “Özel eğitim kurum yöneticilerinin yardımcı hizmetler sınıfında görev yapan personellerle ilgili karşılaştıkları problemler nelerdir?” ve “Özel eğitim kurum yöneticilerinin yardımcı hizmetler sınıfında görev yapan personellerle ilgili karşılaştıkları problemlere yönelik geliştirdikleri çözüm stratejileri nelerdir?” şeklinde iki kategoriden oluşturulan sorulara yönelik verilen cevaplardan elde edilen görüşler incelendiğinde özel eğitim kurum yöneticilerinin yardımcı hizmetler sınıfında görev yapan personellerle ilgili karşılaştıkları problemler ve karşılaştıkları problemlere yönelik geliştirdikleri çözüm stratejileri olarak iki kategoriden oluşturulan incelemenin birinci kategorisinde öne çıkan bulgular; hizmetliler görevlerini ve sorumluluklarını yerine getirmede yeterince verimli olamamaktadırlar (f=7), hizmetliler disiplinli olma ve ast üst ilişkilerini bilmeme konusunda sorun yaşamaktadırlar (f=5), hizmetlilerin özel eğitimli öğrencilerle ilgili yeterli eğitime sahip olmamaları (f=2), şeklinde belirtilen ifadeler, öne çıkan görüşlerdir.

İncelemenin ikinci kategorisinde; hizmetlilerle iletişim kurarak (görüşerek) iş yapma konusundaki yeterliliklerini geliştirmeye çalışma (f=6), hizmetlilere görevlerini daha iyi yapma konusunda eğitim (bilgilendirme) programları düzenleme (f=6), hizmetlileri uyarma ve takip etme (f=2), şeklinde belirtilen ifadeler öne çıkan görüşler olarak görülmektedir.

Özel Eğitim Kurum Yöneticilerinin Kurum Yönetimi Kademesinde Kendi Aralarında Karşılaştıkları Problemler ve Çözüm Stratejilerine İlişkin Bulgular

“Özel eğitim kurum yöneticilerinin kurum yönetimi kademesinde kendi aralarında karşılaştıkları problemler nelerdir?” ve “Özel eğitim kurum yöneticilerinin kurum yönetimi kademesinde karşılaştıkları problemlere yönelik geliştirdikleri çözüm stratejileri nelerdir?” şeklinde iki kategoriden oluşturulan sorulara yönelik verilen cevaplardan elde edilen görüşler analiz edilerek incelendiğinde, özel eğitim kurum yöneticilerinin özel eğitim kurum yönetimi kademesinde kendi aralarında karşılaştıkları problemler ve karşılaştıkları problemlere yönelik geliştirdikleri çözüm stratejileri olarak iki kategoriden oluşturulan incelemenin birinci kategorisinde öne çıkan bulgular; görev paylaşımı konusunda sorunlar yaşamaları (f=5), iletişim problemleri (f=4), işini ciddiye almayan yöneticilerle çalışma (f=2) şeklinde belirtilen ifadeler, öne çıkan görüşlerdir.

Özel Eğitim Kurumlarında Görev Yapan Yöneticilerin Karşılaştıkları Personel Kaynaklı Problemler Ve Çözüm Stratejileri
İncelemenin ikinci kategorisinde; iletişim becerilerini kullanarak problemleri çözmeye (f=5), görev ve sorumlulukların yerine getirilmesi anlamında ekip ruhu (iş birliği) ile çalışma (f=3), yöneticilerin yönetimle ilgili bilgilerini artırıcı eğitim faaliyetleri ile desteklenmesi (f=2), şeklinde belirtilen ifadeler öne çıkan görüşler olarak görülmektedir.

Özel Eğitim Kurum Yöneticilerinin Kurumlarında Görevli Şoför Personelle Karşılaştıkları Problemler ve Çözüm Stratejilerine İlişkin Bulgular

“Özel eğitim kurum yöneticilerinin kurumlarında görevli şoför personelle karşılaştıkları problemler nelerdir?” ve “Özel eğitim kurum yöneticilerinin kurumlarında görevli şoför personelle karşılaştıkları problemlere yönelik geliştirdikleri çözüm stratejileri nelerdir?” şeklinde iki kategoriden oluşturulan sorulara yönelik verilen cevaplardan elde edilen görüşler analiz edilerek incelendiğinde özel eğitim kurum yöneticilerinin kurumlarında görevli şoför personelle karşılaştıkları problemler ve karşılaştıkları problemlere yönelik geliştirdikleri çözüm stratejileri olarak iki kategoriden oluşturulan incelemenin birinci kategorisinde öne çıkan bulgular; şoförler velilerle ve öğrencilerle iletişimlerini konusunda problemler yaşamaları (f=7), şoförler işlerini zamanında yapmaması konusunda problem yaşamaları (f=4), şoförler iş ahlakı konusunda yeterli bilgi ve donanıma sahip olmamaları (f=3), şeklinde belirtilen ifadeler, öne çıkan görüşlerdir.

İncelemenin ikinci kategorisinde; şoförlerle sık sık bir araya gelip sorunları görüşme (f=5), şoförlere servis hizmeti ile ilgili görev ve sorumluluklarını aksatmaması için toplantılar düzenleme (f=3), şoförlere özel eğitilmiş öğrencilerin özelliklerini bilmeleri konusunda bilgilendirme toplantıları yapma (f=3), şoförleri takip edip gerektiğinde yazılı veya sözlü uyarma (f=2), şeklinde belirtilen ifadeler öne çıkan görüşler olarak görülmektedir.

Özel Eğitim Kurum Yöneticilerinin Kurumlarında Görevli Rehber (Hostes) Personelle Karşılaştıkları Problemler ve Çözüm Stratejilerine İlişkin Bulgular

“Özel eğitim kurum yöneticilerinin kurumlarında görevli rehber (hostes) personelle karşılaştıkları problemler nelerdir?” ve “Özel eğitim kurum yöneticilerinin kurumlarında görevli rehber (hostes) personelle karşılaştıkları problemlere yönelik geliştirdikleri çözüm stratejileri nelerdir?” şeklinde iki kategoriden oluşturulan sorulara yönelik verilen cevaplardan elde edilen görüşler analiz edilerek incelendiğinde özel eğitim kurum yöneticilerinin kurumlarında görevli rehber (hostes) personelle karşılaştıkları problemler ve karşılaştıkları problemlere yönelik geliştirdikleri çözüm stratejileri olarak iki kategoriden oluşturulan incelemenin birinci kategorisinde öne çıkan bulgular; rehber (hostes) personeller üslup ve iletişim konusunda sorun yaşıyorlar (f=4), görevlerinde yeterince özverili olamıyorlar (f=2), şeklinde belirtilen ifadeler, öne çıkan görüşlerdir.

İncelemenin ikinci kategorisinde; rehber (hostes) personellerle karşılıklı iletişim becerilerini kurarak (f=4), şoförlere özel eğitilmiş öğrencilerin özelliklerini bilmeleri konusunda bilgilendirme toplantıları yapma (f=3), rehber (hostes) personellere yönelik eğitimler ve toplantılar yaparak (f=2), kendilerine görev ve sorumluluklarını hatırlatarak (f=2), şeklinde belirtilen ifadeler öne çıkan görüşler olarak görülmektedir.

Özel Eğitim Kurum Yöneticilerinin Öğrenci Velileri (Aileler) İle Karşılaştıkları Problemler ve Çözüm Stratejilerine İlişkin Bulgular

“Özel eğitim kurum yöneticilerinin öğrenci velileri ile karşılaştıkları problemler nelerdir?” ve “Özel eğitim kurum yöneticilerinin öğrenci velileri ile karşılaştıkları problemlere yönelik geliştirdikleri çözüm stratejileri nelerdir?” şeklinde iki kategoriden oluşturulan sorulara yönelik verilen cevaplardan elde edilen görüşler analiz edilerek incelendiğinde özel eğitim kurum yöneticilerinin öğrenci velileri ile karşılaştıkları problemler ve karşılaştıkları problemlere yönelik geliştirdikleri çözüm stratejileri olarak iki kategoriden oluşturulan incelemenin birinci kategorisinde öne çıkan bulgular; veliler çocuklarının durumu ve gelişimi ile ilgili yeterli bilgi sahibi olmadıklarından problem yaşamaktadırlar (f=4), veliler okula ve özel eğitim alan çocuğuna değer vermeme ilgisiz olmaları konusunda problem yaşıyorlar (f=4), veliler öğretmene ve sınıf işleyişine müdahale etmek istemekteler (f=3), bazı velilerin okulu hiç ziyaret etmemeleri (f=2), şeklinde belirtilen ifadeler, öne çıkan görüşlerdir.

İncelemenin ikinci kategorisinde; öğretmenler tarafından öğrenci velilerine bilgilendirme çalışmaları yapılması (f=4), veliler ile birebir görüşüp anlayacakları iletişim dilini kullanarak çözümler bulmaya çalışılması (f=4), veliye değer verme ve değerli olduğunu hissettirmeye yönelik etkinlikler düzenleme (f=3), velilere ev ziyaretleri

ÖKSÜZ, KADİR

yapılarak gözlemler yapma (f=3), velilere uygun programlar hazırlayarak çözümler bulma (f=2), şeklinde belirtilen ifadeler öne çıkan görüşler olarak görülmektedir.

Özel Eğitim Kurum Yöneticilerinin Kurumlarında Staj Yapma Amacıyla Görevlendirilen Öğrencilerle Karşılaştıkları Problemler ve Çözüm Stratejilerine İlişkin Bulgular

“Özel eğitim kurum yöneticilerinin kurumlarında staj yapma amacıyla görevlendirilen öğrencilerle karşılaştıkları problemler nelerdir?” ve “Özel eğitim kurum yöneticilerinin kurumlarında staj yapma amacıyla görevlendirilen öğrencilerle karşılaştıkları problemlere yönelik geliştirdikleri çözüm stratejileri nelerdir?” şeklinde iki kategoriden oluşturulan sorulara yönelik verilen cevaplardan elde edilen görüşler analiz edilerek incelendiğinde özel eğitim kurum yöneticilerinin kurumlarında staj yapma amacıyla görevlendirilen öğrencilerle karşılaştıkları problemler ve çözüm stratejileri olarak iki kategoriden oluşturulan incelemenin birinci kategorisinde öne çıkan görüşler; stajyer öğrenciler kurumun kurallarına uymaları konusunda sıkıntı yaşamaları (f=5), stajyer öğrencilerin okul kültürüne sahip olmamaları (f=4), stajyer öğrencilerin ne yapacakları konusunda bilgilendirmeden okullara gönderilmesi (f=3), stajyer öğrenciler öğretmenlerle iletişimde seviye sınırlarını koruyamamaları (f=2), şeklinde belirtilen ifadeler öne çıkan görüşlerdir.

İncelemenin ikinci kategorisinde; stajyer öğrencilere yönelik bilgilendirme toplantıları yapılarak davranış kazandırılmaya çalışılmalı (f=7), stajyer öğrencilerin okul kültürü konusunda bilgilendirilmeli (f=4), stajyer öğrenciler sürekli takip edilmeli (f=3), stajyer öğrencilerinin koordinatörleri ile işbirliği yapılmalı (f=2), stajyer öğrencilere yapabilecekleri görev ve sorumluluk verilmeli (f=2), şeklinde belirtilen ifadeler öne çıkan görüşlerdir.

SONUÇLAR VE ÖNERİLER

Sonuçlar

Yöneticilerinin öğretmenlerle ilgili karşılaştıkları problemlere ilişkin sonuçlar; öğretmenlerin sorumluluk bilinci içerisinde olmamaları, genellikle ücretli öğretmenlerle çalışma, öğretmenlerin özel eğitim alanında gerekli bilgi beceriye sahip olmamaları, öğretmenlerin kurumu sahiplenmemeleri, kadın öğretmenlerin dedikodu, kıskançlık, çekememezlik durumlarının olması gibi, bazı problemleri vurguladıkları belirlenmiştir.

Yöneticilerinin öğretmenlerle ilgili karşılaştıkları problemlerin çözümüne yönelik sonuçlar; yöneticilerin öğretmenlerle sürekli iletişim halinde olduklarını ve sosyal faaliyetler düzenlediklerini, öğretmenlerle sık sık toplantılar yaparak kurumsal hedefler koyduklarını, öğretmenleri hizmetiçi eğitim faaliyetlerine (seminer, kurs, vb.) katılmaları için teşvik ettiklerini, öğretmenlerin motivasyonlarını geliştirici çalışmalar yaptıklarını, ücretli öğretmenlere bilgilendirme toplantıları düzenledikleri gibi, bazı çözüm stratejileri geliştirdikleri belirlenmiştir.

Yöneticilerinin yardımcı hizmetli personellerle karşılaştıkları problemlere ilişkin sonuçlar; hizmetlilerin görevlerini ve sorumluluklarını yerine getirmede yeterince verimli olamadıkları, hizmetlilerin disiplinli olma ve ast üst ilişkilerini bilmeme konusunda sorun yaşadıkları, hizmetlilerin özel eğitimli öğrencilerle ilgili yeterli eğitime sahip olmadıkları gibi bazı problemleri vurguladıkları belirlenmiştir.

Yöneticilerinin kurum yönetimi kademesinde kendi aralarında karşılaştıkları problemlere ilişkin sonuçlar; yöneticilerin görev paylaşımı konusunda sorunlar yaşamaları, yöneticilerin iletişim problemleri, işini ciddiye almayan yöneticilerle çalışma gibi, bazı problemleri vurguladıkları belirlenmiştir. Özel eğitim kurumlarında yöneticilerden her birinin yapacağı görevler tanımlanmaktadır. Ancak bu görevler tanımlansa ve önceden bilinse de takip etmemekten ve yeterli bilgi paylaşımını gerçekleştirilememekten kaynaklanan problemler olabildiği katılımcı görüşleriyle ortaya konulmaktadır.

Yöneticilerinin kurumlarında görevli şoför personelle karşılaştıkları problemlere ilişkin sonuçlar; şoförlerin velilerle ve öğrencilerle iletişimlerinde sorunlar yaşamaları, şoförlerin işlerini zamanında yapmaması konusunda problem yaşamaları, şoförlerin iş ahlakı konusunda yeterli bilgi ve donanıma sahip olmamaları gibi bazı problemleri vurguladıkları belirlenmiştir. Özel eğitim kurumu bünyesinde servis taşımacılığı yapan şoförlerin öğrencilerle ve öğrenci velileri ile özel eğitimin hassasiyetini yeterince bilmemeden kaynaklı iletişim problemleri yaşadıkları belirtilmektedir. Şoförlerin lehine bu durumun düzeltilmesi için planlı eğitim faaliyetlerine yeterince yer vermek gerektiği değerlendirilmektedir.

Yöneticilerinin kurumlarında görevli rehber (hostes) personelle karşılaştıkları problemlere ilişkin sonuçlar; rehber (hostes) personeller üslup ve iletişim konusunda sorun yaşadıkları, görevlerinde yeterince özverili

Özel Eğitim Kurumlarında Görev Yapan Yöneticilerin Karşılaştıkları Personel Kaynaklı Problemler Ve Çözüm Stratejileri
olamama gibi, bazı problemleri vurguladıkları belirtilmektedir. Özel eğitim kurumlarında rehber (hostes) personeller genellikle daha önce özel eğitimli öğrencilerin özellikleri ile ilgili konularda ve özel eğitimin niteliği konusunda eğitim almamış bireylerden oluşturulduğu belirtilmekte, yeterli eğitime ve tecrübeye sahip olmayan bu görevlilerin çalıştıkları kurumlarda kusur yaşamalarının çok sık görülebileceği değerlendirilmektedir.

Yöneticilerinin öğrenci velileri (aileleri) ile karşılaştıkları problemlere ilişkin sonuçlar; velilerin (ailelerin) çocuklarının durumu ve gelişimi ile ilgili yeterli bilgiye sahibi olmadıkları, velilerin (ailelerin) çocuklarının okuluna ve özel eğitim alan çocuğunun eğitimine değer vermemeleri ve yeterince ilgi göstermemeleri, veliler (aileler) öğretmene ve sınıf işleyişine müdahale etmek istemeleri, bazı velilerin (aileler) okulu hiç ziyaret etmemeleri, gibi bazı problemleri vurguladıkları belirtilmektedir. Özel eğitim kurumlarında eğitim gören öğrenci velilerinin bir kısmı çocukları ile birlikte her gün okula gelip gitmektedirler. Okulda çalışan personelle iletişim halinde olmaktadır. Öğrenci velilerinin engelli çocuklarının eğitimine her yönüyle katkıları olması katılımcılarca öngörülmektedir. Ayrıca velilerin okulda gerçekleşen eğitime müdahale etmemesi, öğretmenlere yardımcı olması değerlendirilmektedir.

Yöneticilerinin kurumlarında staj yapma amacıyla görevlendirilen öğrencilerle karşılaştıkları problemlere ilişkin sonuçlar; stajyer öğrencilerin kurumun kurallarına uyma konusunda sıkıntı yaşamaları, stajyer öğrencilerin okul kültürüne sahip olmamaları, stajyer öğrencilerin ne yapacakları konusunda okullara bilgilendirmeden gönderilmesi, stajyer öğrenciler öğretmenlerle iletişimde seviye sınırlarını koruyamamaları gibi, bazı problemleri vurguladıkları belirtilmektedir. Stajyer öğrenciler, özel eğitim okullarında mesleki anlamda yetiştirilmelerine yönelik belirli bir zaman dilimi içerisinde görevlendirilen üniversite ve lise öğrencileridir. Bu öğrenciler, özellikle stajyer olarak bu kurumlarda yer aldıkları için bilgilenmeye, rehberliğe ve örnek davranışları izlemeye ihtiyaçları olduğu katılımcılarca ön görülmektedir.

Öneriler

- ✓ D. ilinde resmi özel eğitim kurumlarında görevli öğretmenlere; sorumluluk bilincini artırıcı ve kurum kültürünü kazandırıcı eğitim programları düzenlenmelidir.
- ✓ Ücretli öğretmenlerden daha çok kadrolu öğretmenlerin görevlendirilmesine öncelik verilmelidir.
- ✓ Görevli öğretmenlerle sık sık toplantılar yapılarak kurumsal hedefler benimsetilmelidir.
- ✓ Öğretmenlerin verimliliğini artırabilmek için kurum içi iletişimi artırıcı sosyal içerikli faaliyetlere yer verilmelidir.
- ✓ Hizmetlilerin verimliliğinin artırılabilmesi için kadrolu hizmetli görevlendirilmesi yerine, sözleşmeli niteliğinde farklı görevlendirme yöntemleri benimsenmelidir.
- ✓ Yöneticiler, yönetim görevleriyle ilgili bilgilerini artırıcı eğitim faaliyetleri ile desteklenmelidir.
- ✓ Şoförlerin özel eğitimli öğrencilerin özelliklerini tanımaları ve servis hizmetleri sırasında gerekli hassasiyeti göstermeleri için bilgilendirme toplantıları yapılmalıdır.
- ✓ Rehber (hostes) personellerin, çalıştıkları özel eğitim kurumlarının işleyişini benimseyebilmeleri için uyum (intibak) programları düzenlenerek verimlilikleri artırılmalıdır. Rehber (hostes) personelin görevleri sırasında iletişimlerini geliştirici eğitim faaliyetleri düzenlenebilmelidir.
- ✓ Yöneticiler ve öğretmenler tarafından özel eğitimli öğrencilerin velilerine (ailelerine) ev ziyaretleri yaparak bu öğrencilerin okula karşı ilgi ve motivasyonunu artırıcı sosyal çalışmalara yer vermelidirler.
- ✓ Resmi özel eğitim kurumlarında staj yapan öğrencilere yönelik, kurumda görevli personeller tarafından uyum programları düzenlenerek bu öğrencilerin kurum kültürünü ve işleyişini kavramaları sağlanmalıdır.

KAYNAKÇA

Büyüköztürk Ş., Çakmak, E., Akgün, Ö. E. Karadeniz, Ş. ve Demirel, F. (2008).

Bilimsel Araştırma Yöntemleri, (3.Baskı), Ankara: Pegem A Yayıncılık, 273

Fraenkel, J.R., Wallen, N. E., Hyun, H. H. (2012). How to design and evaluate research in education. Published by McGraw-Hill, a business unit of The McGraw-Hill Companies, Inc., 1221 Avenue of the Americas, New York, NY

Milli Eğitim Bakanlığı Teşkilat ve Görevleri Hakkında Kanun, (2011) T.C. Resmi Gazete, 652, 14 Eylül 2011

ÖKSÜZ, KADİR

Özel Eğitim Hizmetleri Hakkında Kanun Hükmünde Kararname. (1997). T.C. Resmi Gazete, 573, 6 Haziran 1997

Özrölüler ve Bazı Kanun Hükmünde Kararnamelerde Değişiklik Yapılması Hakkında Kanunun. (2005). T.C. Resmi Gazete, 1 Temmuz 2005

Özel Eğitim Hizmetleri Yönetmeliği. (2018). T.C. Resmi Gazete, 30471, 7 Temmuz 2018

Yıldırım, A. ve Şimşek, H. (2016). Sosyal Bilimlerde Nitel Araştırma Yöntemleri. Ankara: Seçkin Yayıncılık.